

Csapó Endre
**Új, nemzetépítő korszak megindulásának
szimbóluma**

Megjelent a Magyar Élet 2014. június 19-i számában

Szerény külsőségek között történt meg **gróf Tisza István** egykori miniszterelnök, államférfi szoborcsoportjának leleplezése és falavatási ünnepe június 9-én a Kossuth téren.

Orbán Viktor miniszterelnök a szoborcsoport újraalkotójával, **Elek Imre** szobrászművésszel együtt leplezte le a nemzeti lobogóval letakart szobrot – a közölt kép ezt a jelenetet mutatja. **Szabó István**, a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöke mondott imádságot.

Az ünnepségen jelen volt **Kövér László** házelnök, **Boross Péter** volt miniszterelnök, valamint egyházi méltóságok, miniszterek, országgyűlési képviselők és a **Tisza család** tagjai. Az ünnepség elején **Nemcsák Károly** színművész elszavalta Reményik Sándor *Magányos cipruság* című versét, amit a költő Tisza István ravatalára írt.

Orbán Viktor miniszterelnök elmondta avató beszédét, amelynek gerincét képező szakaszai a kép alatt olvashatók.

A Kossuth téri rekonstrukciót célzó *Steindl Imre Program* honlapja szerint az eredetileg **Zala György** és **Orbán Antal** tervei alapján 1934-ben elkészült szoborcsoport 17 méter magas volt, talapzata süttői mészkőből készült. A Tisza tragédiáját szimbolizáló oroszlánt 36 köbméter kőből faragták ki, és 12 darabból állították össze. Az emlékmű hátoldalán található gyászkoszorú átmérője 3 méter volt. Az emlékmű a II. Világháború folyamán megsérült, majd 1945 tavaszán ismeretlenek ledöntötték talapzatáról a szobor főalakját, a 18 mázsányi töredéket később beolvasztották.

Az emlékmű többi darabja kalandos utat járt be: a földművelőket ábrázoló szoborcsoport Esztergomba került, *A katona búcsúja* című mellékcsoporthoz a Húvösvölgyi úti laktanya udvarára, majd a keceli *Pintér Művek* hadi-technikai gyűjteményébe vitték, a posztamens tetejét díszítő kőoroszlánt pedig 1948-ban a Hegyalja út végében, a hajdani tabáni temető helyén állították fel, majd a hatvanas években nyersanyagként fiatal művészeknek osztották ki. Így került az oroszlán feje egy fiatal szobrászművészhez, aki érintetlenül megőrizte, és ma is szentendrei háza kertjében tartja.

Raffay Ernő történész írja:

„Tisza István fiatalember korában lett a liberalizmus híve – ez akkor a polgári szabadságjogok elfogadását és érvényesítését jelentette. Több évtizednek kellett elmúlnia, és sok-sok tapasztalatot kellett Tiszának megszereznie, amíg – már miniszterelnökként – belátta, hogy a liberalizmus, bár sok szép gondolatot és elvet tartalmaz, életveszélyt jelent Magyarország területi integritása és érdekei számára.

*Tisza gróf, aki nemcsak a liberális eszméknek, hanem a saját szemének és tapasztalatának is hisz, **Herczeg Ferenc** szerkesztésével (éppen száz éve) megindítja a Magyar Figyelő című folyóiratot, hogy segítségével megtisztítsa a liberalizmust és fölvegye a küzdelmet a radikális liberálisok ellen. Tisza a XX. század elejétől fölismeri, hogy a radikális liberálisok (Jászi Oszkár és társai) a nemzetiségeket a magyar állam ellen uszítva akarják a hatalmat megkaparintani. ... Miután Tisza gróf fölismeri ezeket az ideológiai küzdelmeket, amelyek viharában Magyarország elmerülni látszik, bár magánleveleiben továbbra is liberálisnak írja magát, miniszterelnökként kimondottan konzervatív döntéseket hoz. Gróf Tisza István személyében és politikai tevékenységében azt kell értékelniünk, hogy képes volt a hazai liberális eszmevilág 1890 utáni elfajulásakor, kiüresedésekor a*

leghatározottabban fölismerni a magyar érdeket, s tenni is annak érdekében.”

Tisza már első miniszterelnöksége idején kemény harcot vívott a technikai obstrukció korlátozásáért és menehezítéséért, mondván, a parlamenti anarchiát csak szigorúbb házszabállyal és a házelnök hatáskörének és fegyelmi jogkörének tágításával lehet megfékezni.

1912. május 22-én a nemzeti Munkapárt vezérét gróf Tisza Istvánt választották meg házelnöknek, aki a parlament működését megbénító obstrukció kíméletlen letörését ígerte. Erre válaszul a radikális baloldal általános politikai sztrájkot és tömegtüntetést hirdetett, ami véres utcai harcokba torkollott. Felborított villamos. Barikád a pesti utcán május 23-án. *„Pest utcái között rohanó nép, puskalövések, rendőr, tört üvegek, népszava, forradalom.”* Így kezdődik **Babits Május huszonhárom Rákospalotán** című verse, amit az 1912-es „vérvörös csütörtök” ihletett. Aggódva, kétségbeesve írta: *„Minden mindegy már! zúgjon fel a tengerek alja! hányódjon fel a genny! jöjjön a forradalom! Jöjjön a barbárság!...”*

Olyan hangulatot teremtett Magyarországon a baloldali sajtó, hogy a helyzet már hasonló volt az oroszországi állapotokhoz.

Az 1912. május 23-án utcai harcokba torkolló általános politikai sztrájkban és tömegtüntetésben mintegy százezer fővárosi és környékbeli munkás vett részt. Miután a rendőrség és a kivezényelt katonaság lezárta az Országház felé vezető utakat, a tüntetők több helyen és többször összecsaptak a karhatalommal, torlaszokat emeltek, és lövések is eldőrdültek. A sok sebesült és a négy halálos áldozat miatt a demonstráció – amit a radikális szabadkőműves **Jászi Oszkár** „a vérkeresztség napjának”, „a választójog forradalmának” nevezett – „vérvörös csütörtök”-ként vonult be a marxista történetírásba, amely e napot mostanáig a magyar progresszió megszerveződése, felkészülése egyik állomásának minősíti.

Egy kis politikafilozófia

Teljesen érthető, mitöbb, elvárható is volt a mai nemzeti kormányzattól, hogy a *Tisza István Szoborbizottság* törekvését magáévá tette, mégpedig úgy, hogy az egykori Tisza szoborcsoporthoz, amit a kommunista uralom lerombolt, eredeti helyére visszaépíti, egyúttal a kommunisták által ugyanarra a helyre felállított Károlyi Mi-hály-szobrot valahol másutt elhelyezi.

Tisza István ugyanannak a liberalizmusnak volt üldözöttje és áldozata, amelynek mai magyarországi reprezentánsai mindent elkövetnek a magyar nemzeti kormány ellen, és személy szerint – elszánt ellenségként – Orbán Viktor miniszterelnök ellen.

A *szabadelvűség* a politikában sokféle alakzatban jelent meg a történelem folyamán e szépen hangzó elnevezés alatt, meg persze a *demokrácia* nevet is pajzsul alkalmazzák a „néphatalom” művelői, annak időnként átfogalmazott értelmezésének kizárólagosságát hirdetve, immár két évszázada működnek társadalomromboló mozgalmak. *Permanens forradalom* és *progresszió* a jelszó, és amikor létrejön a *proletárdiktatúra*, mint történt Magyarországon is, a népellenesség „reakciókat” börtönözték és „likvi-dálták” azaz kivégezték.

Óh, nem gazembervilág ez, csak „idológiák világa”. Felvilágosodás a sötét középkorból. Polgárjogot nyert izmusok vegyes választékából kínálják az éppen egyedül üdvözítőt, amit nem elfogadni nem veszélytelen.

A liberalizmus egyénközpontú filozófiája által magasztalt egyéni szabadságot és integritást használja fel a liberalista törtető, aki vagyona és hatalma gyarapítását indokolja a korlátozottság nélküli önmegvalósítás jogosultságával. Az üzletember egyéni érvényesülése elé nem állítható korlát, mert akkor nem valósul meg az a liberalista gazdasági elv, ami szerint a szabad verseny működése önjáróan szabályozza a gazdasági életet. Tehát beépíti az egyéni szabadság elvét egy üzleti kollektíva érvényesülési indoklásába. Az irányzat követői igyekeznek eltakarítani minden korlátot, amiket a társadalom állít a közösség védelmére, végülis azon belül

mindenki oltalmára. Ilyen korlát a nemzeti közösség érdekeit védő állam, és a társadalmi normákat megtartó erkölcsi és kulturális intézmények.

Sikos talaj a *parlamentari demokrácia* is, hiszen a liberalizmus által megalkotott politikai pártrendszer kirekeszti az egyént és annak érdekérvényesítését abból a politikai térből, amiben csak pártok szerepelnek, csak pártpozícióból lehet nyilatkozni, hozzászólni, cselekedni. Politikai téren az egyéni érvényesülésnek egyetlen útja valamilyen pártban tagként azonosulni, mértékét pedig a párton belüli hatalmi harcokban elért tisztségbe emelkedés adja. A társadalom nem-párttag része (talán 99 százaléka) szavazhat az engedélyezett pártok egyikére négy évenként egy alkalommal. Ez lehet az egyén *népuralmi* (demokratikus) élménymennyisége. És még manipulálható is.

Országok mennek tönkre alkalmatlan pártok kormányzó hatalomba jutásával, ami különösen veszélyes egy ország számára, ha ilyen kormánya ideológiai elvtársi viszonyt tart fenn egyéb ország ellenséges szándékú kormányával. Az ország politikai érdeke ritkán azonos a nemzetközi téren uralkodó ideológia által képviselt (megkövetelt) érdekekkel. Ritka szerencsés alkalom olyan politikai irányzat hatalomra jutása, amely ellenszegül a nagypolitikai trendnek, és kiáll az ország érdekeiért.

A XIX. század a liberalizmus érvényesülésének évszázada. Ilyen minőségében valójában bővebb, mint a naptári terjedelme: kezdődik a francia forradalommal, és tetőzik 1917-ben az oroszországi forradalommal. Így történt, hogy a polgárosodás széles útvonalát végigjáró európai ember, a liberalizmus fősodráról veszélyes utakra tévedt a „mindent szabad” elvet követve.

A XIX. századi magyar liberalizmust valamilyen józan középútkeresés jellemezte, ami talán a magyar reformkor legnagyobb magyarjának bölcsességét követte. Össze tudta egyeztetni az egyén szabadsága elvét a nemzet szolgálata elvével. Másszóval egyazon törekvésbe foglalta a

szabadságesszmét és a nemzetesszmét. Úgy fogadták az 1867 után benyomuló liberalizmust, mint az 1848-as nemzeti liberalizmus folytatását.

Nyugat-Európában a helyileg kiteljesedő kapitalizmussal jött létre a polgári társadalom hosszú, lassú fejlődéssel már a XVIII. századtól. Magyarországra csak a szabadságharcot megtorló idő múltával zúdult rá a kapitalista fellendülés, és annak termékeként a liberalizmus. Majd annak átkos termékei, a marxista irányzatok minden rossz fajtája. A liberalizmust teljes jó szívvvel befogadó magyar politikai elit nem vette észre, hogy a szabadelvűség nevében a század végére felbukkanó politikai társaságok milyen veszélyt jelentenek.

A liberalizmus magában hordozta a bolsevizmus vírusát, amit végülis rászabadított a világra, hogy jelenkorunkra annak megmentőjeként erősítse egyeduralmát. Alkalmanként szándékosan válságba viszi azt a civilizációt, amit a kapitalista átalakulás létrehozott. A kizsákmányolt tömeget társadalomellenes szervezetekbe tömörítve, forradalmakat gerjeszt, hamis eszmék alkalmazásával saját elégedetlenjeivel romboltatja le az országok természetes uralkodó osztályainak az államát, hogy helyébe a nemzetköziség tőkésai irányítsák az állam gazdasági életét. Beleszól az országok belügyeibe, szolgálatára álló személyeket és pártokat támogat a parlamenti és kormányhatalom átvételében.

A világháború terheitől meggyengült magyar társadalmat belülről bomlasztotta szét a liberalizmus legrosszabb szélsősége, köztársaságot, szabadságot, háborúmentes, szociális világot ígérő propagandájával. A trónra érdemtelen király leváltotta Tisza Istvánt miniszterelnöki pozíciójából. A zsilipek kinyíltak, a diadalmas új szellemiség gyilkosokat küldött arra az emberre, aki még megmenthette volna az országot.

A Trianon gödréből kiemelkedő maradék ország megbecsülte a nagy államférfiút, noha tragikus véget ért. A nemzeti öntudatra ébredő magyar társadalom korlátok között tartotta azokat a politikai erőket és

mozgalmakat, amelyek rátörtek a nemzetre. A Tisza István emlékére állított szobor üzenete akkor az volt, hogy vigyázni kell a házi tűzhelyre, el kell hárítani a szabadelvűség köntösében tetszelgő nemzetellenes, társadalomellenes, államellenes politika támadásait.

Mai üzenete ugyanaz!